

**TÜRKÇE-ARAPÇA DİL ETKİLEŞİMİ
BAĞLAMINDA ZARFLAR “MANSÛBÂT”**

ÖZET

Türkçe ve Arapça dilleri arasındaki etkileşim, tarih boyunca kültürel, sosyal ve siyasi ilişkilerle şekillenmiştir. Bu etkileşim, dil yapılarına ve kelime hazinelerine önemli etkiler yapmıştır. Osmanlı dönemi, Türkçe ve Arapça arasındaki etkileşimin en yoğun yaşandığı dönemlerden biri olmuştur. Bu dönemde Arapça, Osmanlı Türkçesi'nin resmi dilinde ve edebiyatında yoğun olarak kullanılmıştır. Arapçadan Türkçeye geçen birçok kelime ve gramer yapısı, Türkçenin günümüzdeki haline de etki etmiştir. Arapçanın zengin kelime dağarcığı, Türkçeye farklı anlam incelikleri kazandırmıştır. Türkçede, özellikle yazılı ve resmi dilde kullanılan birçok Arapça kökenli zarf bulunmaktadır. Bu durum, iki dil arasındaki etkileşimin ne kadar derin ve kapsamlı olduğunu göstermektedir. Türkçeye Arapçadan geçmiş olan bazı zarflar, mansûbluk özelliği taşımaktadır ve bu zarflar dilimize hem anlam hem de kullanım açısından önemli katkılar sağlamıştır. Arapçadan dilimize geçmiş olan bu zarflar, hem günlük hayatta hem de edebi eserlerde sıkça karşımıza çıkar ve Türkçenin ifade gücünü artırır. Bu zarflar, Türkçede Arapçanın gramer yapılarının korunarak dilimize adapte edilmesinin örneklerindedir. Arapçadaki mansûbluk özelliği, bu kelimelerin Türkçede de belirli bir işlevsellik kazanmasına olanak sağlamıştır. Bu çalışmada da Arapçadan Türkçeye geçmiş olan bu zarflar Türk dil kurumu sözlüğünde yer alan anlamları ve cümle içerisindeki kullanımlarıyla birlikte verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkçe, Arapça, Zarflar, Mansûbât.

**ADVERBS IN THE CONTEXT OF TURKISH-
ARABIC LANGUAGE INTERACTION
“MANSÛBÂT”**

ABSTRACT

The interaction between Turkish and Arabic languages has been shaped by cultural, social and political relations throughout history. This interaction has had significant effects on language structures and vocabularies. The Ottoman period was one of the periods when the interaction between Turkish and Arabic was most intense. During this period, Arabic was used extensively in the official language and literature of Ottoman Turkish. Many words and grammatical structures that passed from Arabic to Turkish have also influenced the current state of Turkish. The rich vocabulary of Arabic has brought different subtleties of meaning to Turkish. There are many adverbs of Arabic origin used in Turkish, especially in written and formal language. This shows how deep and comprehensive the interaction between the two languages is. Some adverbs that came into Turkish from Arabic have made significant contributions to our language in terms of both meaning and usage. These adverbs, which came into our language from Arabic, appear frequently in both daily life and literary works and increase the expressive power of Turkish. These adverbs are examples of Turkish adapting to our language while preserving the grammatical structures of Arabic. This feature in Arabic has enabled these words to gain a certain functionality in Turkish. In this study, the equivalents of these adverbs that passed from Arabic to Turkish in the Turkish Language Association Dictionary and their usage in sentences are given.

Keywords: Turkish, Arabic, Adverbs, Mansûbât.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arapça Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, Ankara/Türkiye, E-posta: gulfem.kurt@hbv.edu.tr / Asst. Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Letters, Arabic Translation and Interpreting Studies, Ankara/Türkiye, E-Mail: gulfem.kurt@hbv.edu.tr

Giriş

Coğrafyamız, İslam ve Arap kültürünün önemli ölçüde etkisi altında kalmıştır. Bu etkileşim, Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinin ardından Türk Dilini de derinden etkileyerek pek çok Arapça kelimenin Türkçeye dâhil olması sonucunu doğurmuştur. Söz konusu kelimeler hem günlük hayatın hem de entelektüel hayatın bir parçası haline gelmiştir. Türkçenin esnek yapısının bir sonucu olarak, yabancı kelimeler kolaylıkla dile dâhil olabilmış, bu durum Türk Dilinin zenginleşmesine katkı sağlamış ve zaman içinde Türkçenin ifade gücünün artmasına büyük ölçüde katkıda bulunmuştur.

Türk-Arap milletleri arasındaki ilk temasın, Müslüman Arapların Hz. Ömer zamanındaki fetihleri sonucunda Sasani Devleti'ni yıkıp, Türk coğrafyasına, yani Ceyhun Nehri'ne kadar gelmeleriyle oluştuğu söylenir (Aytaç, 1994, s. 12). Ancak ilişkilerin başlangıcı, 751 senesinde gerçekleşen Talas Savaşı'nda Karahanlı Devletini oluşturan Türk boyu Karlukların, Müslümanların yanında yer almaları ile başlamış ve Türklerin yavaş yavaş İslamiyet'e girmeleri sonrasında, Abbasî halifeliğinde askerî ve siyasal konumlarda önemli görevler üstlenmeleri ile artarak devam etmiştir. Söz konusu ilişkiler, yaşanan coğrafyadan ötürü Selçuklular devrine kadar Farslar aracılığıyla gerçekleşmiş (Karaağaç, 2008, s.18) ve Arapçanın aynı zamanda din dili olmasından ötürü Arapçanın kaynak dil, Farsçanın ara dil, Türkçenin ise hedef dil olması yönünde devam etmiştir.

Türk-Arap kültürel ilişkilerinde ise, Arap ülkelerinin Memlük ve Osmanlı hâkimiyeti altında kaldığı devirlerin önemli olduğu açıktır. Bunun sebebi olarak, Memlük yönetimi ile Türkçenin, devletin dili olarak önem kazanması ve Araplara Türkçe öğretmek adına Mısır ve Suriye gibi Arap ülkelerinde çeşitli dil bilgisi kitapları ve sözlükler hazırlanması söylenebilir (Aytaç, 1994, s. 14-15). Arap ülkelerinin Osmanlı yönetiminde olduğu 16. ve 20. yüzyıl aralığının çok uzun bir dönem olması, Türkçenin Arapçayı etkilemesine ve Türkçeden Arapçaya pek çok ses, sözcük, biçim geçişlerinin olmasına neden olmuştur.

Tarih boyunca Osmanlı İmparatorluğu dönemi, Türkçe ve Arapça arasındaki etkileşimin en yoğun yaşandığı dönemlerden biri olmuştur. Bu dönemde Arapça, Osmanlı Türkçesi'nin resmi dilinde ve edebiyatında yoğun olarak kullanılmıştır. Arapçadan Türkçeye geçen birçok kelime ve gramer yapısı, Türkçenin günümüzdeki haline de etki etmiştir. Özellikle, Arapçanın bilim, din ve sanat alanlarındaki etkisi, Türkçede kullanılan terimlerin zenginleşmesine katkı sağlamıştır.

Araştırmanın Amacı

Türkçenin Arapçadan etkilenmesi, diller arasındaki etkileşimin en somut örneklerindedir. Bu etkileşim, kültürel ve tarihsel bağlamlar içinde daha derinlemesine incelenmelidir. Bu sayede Türk Dilinin gelişimindeki bu önemli etkiler daha iyi anlaşılabilir ve takdir edilebilir. Bununla beraber Arapçadan Türkçeye sadece anlamıyla değil Arapça dilbilgisi özelliğini de beraberinde getiren ifadeler geçmiştir. Üstelik bu ifadeler görüntüleri itibariyle Türkçe dilbilgisi özelliklerini taşımakta ancak incelendiklerinde durumun farklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Türkçe'nin zenginleşmesi ve gelişmesi için, dilin yapısını ve içeriğini iyi anlamak, geçirdiği evreleri belirlemek ve ayrıntılarını keşfetmek gerekmektedir. Çalışmamızın bu amaçların gerçekleşmesine yardımcı olması bakımından önemli olduğu düşünülmekte ve Türk Dili araştırmacılarına ışık tutması beklenmektedir.

Araştırmanın Önemi

Çalışmamız, Arapçadan Türkçeye geçen zarfları inceleyerek Türk Dili araştırmacılarına önemli bir kaynak sunacak ve Türkçenin yapısını merak edenler için kendi dilinin ayrıntılarını keşfetme fırsatı sağlayacaktır. Araştırma sırasında daha önce literatürde yer almamış önemli bir nokta dikkat çekmiştir. Diller arasındaki etkileşim ve kelime alışverişi, doğal bir süreçtir ve bu çalışma bu etkileşimin bir parçasını incelemektedir. Bu çalışma, Türkçenin esnek yapısının bir sonucu olarak bu kelimelerin başarılı bir şekilde Türkçeye dâhil edildiğini göstermektedir. Bu tür etkileşimlerin diğer diller ve kültürler üzerindeki etkileri daha fazla incelenmelidir.

Fransız bilgini Joseph Vendryes (2008), bir dilin, yabancı bir dilin etkisi altında kalmadan gelişemeyeceğini, aksine bu etkileşimin söz konusu dilin gelişiminde çok önemli olduğunu belirtir. Bu etki durumu da bir dilin diğerine sözcük, dil yapıları, dil bilgisel kuralların geçmesi sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla Türkçe-Arapça arasında gerçekleşen dil etkileşimi de çok doğal bir durumdur.

Arapça ve Farsçanın çok uzun yıllar etkisi altında kalan Türkçe, Tanzimat döneminden sonra, başta Fransızca olmak üzere, Avrupa dilleriyle etkileşime girmiş ve bu dillerden pek çok kelime Türkçeye dâhil olmuştur. Fransızcanın bu etkisi uzun bir süre devam etmiş, 1950’lerden sonra ise İngilizce Türkçeyi etkilemeye başlamıştır (Zengin, 2017, s. 298).

Günümüzde İngilizcenin dünya genelinde yaygın olarak kullanılması, bu dilden türetilen kelimelerin diğer dillere de geçmesine yol açmaktadır. Bir örnek olarak, 'Olayları provoke etmek onun huyudur' cümlesindeki 'provoke' kelimesi, 'kışkırtmak' anlamına gelir ve Türkçeye 'provoke etmek' şeklinde adapte edilmiştir. Bu kelime, Türkçeye dil bilgisi kurallarına uygun bir biçimde değil, yalnızca anlamıyla aktarılmıştır. Başka bir deyişle, 'provoked- get provoked' gibi dil bilgisel yapılarla Türkçede kullanılmamıştır. Buna karşın, çalışmamızın temelini oluşturan Arapça kelimelerin Türkçeye, hem anlamlarıyla hem de Arapçadaki dil bilgisi yapılarıyla entegre edildiği tespit edilmiştir.

Çalışmamızda yer alan Arapça kökenli kelimeler hem anlamlarını hem de dilbilgisi özelliklerini koruyarak Türkçeye geçmiştir. Bu, Türkçenin esnek ve kabul edici bir dil olduğunun bir göstergesidir. Aynı zamanda, bu kelimelerin cümle içindeki kullanımları da örneklerle belirtilmiştir. Türklerin Müslüman olduktan sonra, Arapça ve Farsçadan oldukça fazla etkilendiği açıktır. 16. yüzyıl sonrası, edebi eserlerde Arapça ve Farsçanın etkisi görülmektedir. Aynı zamanda o dönemde bu dillerin dil bilgisi kurallarının varlığını da Türkçede görmek mümkündür (Zengin, 2017, s. 294). Bu çalışma, Arapça etkisinin Türkçeye nasıl katkı sağladığını ve dilin zenginliğini nasıl artırdığını anlamamıza yardımcı olurken, aynı zamanda bu tür dil etkileşimlerinin dilbilim açısından daha fazla incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, Arapçanın etkilediği diğer bölge dillerinin de incelenmesi önerilmektedir. Örneğin, Farsça gibi benzer şekilde kullanılan kelimelerin varlığı da araştırılmalıdır. Bu çalışma, Türkçede yer alan bazı Arapça kelimeleri inceleyerek, bu konudaki araştırmalara yeni bir perspektif sunmaktadır.

Türkçe-Arapça Dil Etkileşimi

Türkçe ve Arapça arasındaki dil etkileşimi, tarih boyunca çeşitli kültürel, sosyal ve siyasi bağlamlarda yoğun ve karşılıklı olmuştur. Bu iki dil arasındaki etkileşim, özellikle İslamiyet'in kabulü ve Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselişi ile belirginleşmiştir. Hem Arapçanın Türkçe

üzerindeki etkileri hem de Türkçe'nin Arapça üzerindeki etkileri, bu etkileşimin derinliğini ve kapsamını göstermektedir. Günümüzde de bu etkileşimin izleri hem Türkçede hem de Arapçada gözlemlenebilir ve iki dil arasındaki tarihsel bağı yansıtır. Bu etkileşim, her iki dilin de zenginleşmesine ve kültürel bağların güçlenmesine olanak tanımıştır.

Arapça, Türkçeye, Türkçe de Arapçaya birçok kelime kazandırmıştır. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde, Osmanlı Türkçesi'nde kullanılan bazı terimler ve kavramlar, Arap dünyasında da benimsenmiştir. Arapçanın dil bilgisel yapıları, Türkçeyi etkilemiş ve bazı kurallar Türkçeye dâhil edilmiştir. Örneğin, Arapçadan geçmiş olan bazı dil bilgisel kurallar ve ekler, Türkçede de kullanılmaktadır. Bir eylemi gerçekleştiren özneyi belirten ism-i fâil ve bir fiilin nesnesi olan ism-i meful yapıları, benzer şekilde Türkçede de kullanılmaktadır. Bu yapıların örnekleri, "yapan" (yapıcı) ve "yapılan" (yapılmış) kelimelerinde görülebilir. Bununla birlikte, Türkçenin dil bilgisel yapıları da Arapça üzerinde bazı etkiler bırakmıştır. Özellikle Osmanlı döneminde, Arapça konuşulan bölgelerde Türkçenin etkisiyle bazı dil bilgisel değişiklikler gözlemlenmiştir. Bu değişiklikler, dil etkileşiminin karşılıklı doğasını göstermektedir.

Türkçeden Arapçaya geçen sözcüklere bakıldığında, bunların idari ve askeri alan terimleri başta olmak üzere, çeşitli yiyecek-içecek isimleri, yer, araç-gereç ve meslek isimleri, günlük ifadeler, özel isim, lakap ve unvanlar, bazı fiiller, akrabalık ilişkilerinde kullanılan ifadeler, hayvan isimleri olduğu görülmektedir (Aytaç, 1994, s. 142-155).

Türkçeden Arapçaya sözcük ve ifadelerin geçtiği gibi bazı dil bilgisel kurallar da geçmiştir. Örneğin, Türkçenin işlek yapım eki olan ve meslek isimleri oluşturan -ci, kavram adları türeten -lık, sıfat adları türeten -sız ve -li ekleri, bugün Arapçanın bazı lehçelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır (Karaağaç, 2008, s. 21). Bu nedenle söz konusu bu eklerin Arapçadaki kullanımlarıyla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Prochazka (2009), -ci ekinin Arapça lehçelerde genelde negatif bir anlam yüklediğini belirterek, bu ekin Türkçedeki kullanımı dışında ayrı bir işlevini ortaya koymuştur. Mardin yöresinde konuşulan Arapçada da bu tarz ifadeler dikkat çekmektedir. Alp (2007, s. 225) bu yapı ekini, Arapların, كوندرجي / kunderci (ayakkabıcı) بستانجي / bustancî (kâhya) örneklerinde olduğu gibi ikinci sınıf kabul ettikleri meslekler ya da بصمجي / basmacî (okuma yazması olmayan), مشکلي / maşkelcî (problem çıkarıcı) örneklerinde olduğu gibi kötü alışkanlıkları olan kişileri belirtmek için kullanmakta olduklarını belirtmiştir. Bunun dışında Osmanlı Türkçesinden Arapça lehçelere bazı mecâzi kalıp sözlerin de çevrildiğini tespit etmiştir. Alp (2007), Arapların, Arapçada aynı anlamı belirten sözcükler olmasına rağmen, meslek ya da bir sıfat veya huy bildiren sonuna -ci eki almış kelimelerden bazılarını Türkçeden alarak kullandıklarını ve bu yapıların hâlâ bazı Arap lehçelerinde kullanılmaya devam ettiğini belirtmiştir. Örneğin, yalancı, boyacı gibi bazı kelimeler eki ve kökü bakımından tamamen Türkçe olup, dilimizdeki aynı anlamda Arapçada da kullanılmaktadır. Türkçedeki "hizmetçi" gibi bazı kelimeler de aslında Arapçadan gelmiş ancak Türkçeleşerek -ci ekini almış, bazı değişimlere uğradıktan sonra yeni yapısı ile tekrar Arapçaya transfer olmuştur (Alp, 2007, s. 224-225).

Arapçada varlığını sürdüren Türkçe kelimeler yalnızca lehçelerde değil, modern Arap edebiyatının roman ve hikâye olarak ilk örneklerinden başlayarak günümüze uzayan süreçte, pek çok Türkçe kelime yazılı olarak bazı düz yazı örneklerinde de yer almaktadır. Efendi, Bek, Hanım ve Paşa kelimeleri Arapça yazılı ürünlerde en çok kullanılan dört kelime olarak söylenebilir. Arapça ilk modern kısa öykü olarak bilinen Muhammed Teymur'un *Trende* öyküsünde Arapça "Seyyid" veya "Mevlâ" kelimelerinin karşılığı olarak Türkçeden geçtiği şekliyle "Efendi", hitap

cümlelerinde “Efendim” ve “Bek” sözcükleri ve –siz ekiyle “Edebsiz” kelimesi Türkçedeki haliyle kullanılmıştır (Yıldız, 2002, s. 43-55).

1798 yılında Napolyon’un Mısırı işgali sonrasındaki modern Arap Edebiyatı döneminin etkisiyle, Mehmet Ali Paşa’nın modern ilimleri öğrenmeleri için Fransa’ya gönderdiği ilk heyetin rehberi olan Rifâa Râfi et-Tahtâvî, Fransa gözlemlerini içeren “Tahlîsu’l-İbrîz fî Telhisi Bârîz” eserinde onlarca Türkçe kelime kullanmıştır” (Polat, 2018, s. 122-123). “Efendi, ilçe, topçu, barut, boğaz, ağa, parmak, bayrak, nezle, kibrit karakol” gibi sözcükler eserde kullanılan bazı Türkçe sözcüklerdendir (Fazlıoğlu 2006, s. 293). Daha sonra Mehmet Ali Paşa tarafından kurulan Bulak Matbaasında, özellikle askeri terminolojiyi oluşturan Türkçe 253, Arapça 255 eserin basılmış olduğu görülmektedir (İhsanoğlu, 2006, s. 177-185).

Türkçeden Arapçaya geçen bazı sözcüklerde, hedef dilin ses ve yapı biçimine göre değişimler yaşanmıştır. “Paşa sözcüğü, Arapçada p sesi olmadığı için “Bâşâ” şeklini almıştır. Çizme, ilçe gibi kelimeler ise Arapçada ç sesi olmadığı için c sesi ile karşılanmıştır (Polat, 2018, s. 121-122).

Türkçe-Arapça dil temaslarında, 19. yüzyılda yaşanan siyasal ve sosyal olaylarla birlikte, Fransızca kelimelere, Arapça kökenli kelimelerden yeni kelimeler türetilmesi ve bunlara yeni anlamlar yüklenmesi de önemli görülmektedir (Grigore, 2017, s. 444). Dil etkileşiminin bir örneği olarak, Türkçede yer bulan bu Arapça kelimeler, zamanla Türk kültürüne kök salmış ve günlük dilin bir parçası haline gelmiştir. Bu dil alışverişi, Türkçenin ifade zenginliğini artırmış ve çeşitli konularda daha etkili bir iletişim aracı olmasına katkıda bulunmuştur.

Türkçede var olan kelimelerin pek çoğu Arap dilinden önemli ölçüde etkilenmiştir. Arapça, yapı bakımından çekimli bir dildir ve Türkçeleşmiş Arapça kökenli kelimelerin çoğunu bilmek için, çekimli dil mantığı ve kelime türetme yollarının bilinmesi önem taşımaktadır.

Arap tarihine bakıldığında, cahiliye döneminde ve İslamiyet’in yayılmaya başladığı ilk zamanlarda Arapça, diğer dillerle çok etkileşime girmemiş, halkın ihtiyaçlarına cevap vermede yeterli olmuştur. Daha sonra yapılan ticaretler ve başka coğrafyalara yapılan fetihler sonucunda Müslümanların sayısı artmış ve yeni toplumlarla kaynaşma sonucunda yeni kültürlere adapte dönemleri yaşanmıştır. Bu ilerlemeler sonucunda, Arapçada var olan mevcut kelime ve kalıplar da yerini, yeni sözcük ve kavram türetme faaliyetlerine bırakmıştır (Civelek, 2003, s. 98-99).

Arap dili köken bakımından Hami-Sami dil ailesine mensuptur ve çekimli bir dildir. “Birleşmiş Milletler tarafından altı resmi dilden birisi olan bu dil, bugün 300 milyondan fazla insan tarafından konuşulmaktadır” (Farghaly, 2010, s. 44).

Altay dil ailesine mensup olan Türkçe ise, çoğu yönüyle Arapçadan farklıdır (Akar, 2017). Bariz farklı yapılara sahip iki dilin sosyal, siyasi ve jeopolitik nedenlerden dolayı, birbiriyle ciddi anlamda etkileşime girmesi ilgi çekicidir. Söz konusu iki dil arasında yaşanan, farklı dillerin müşterek sözcüklere sahip olması hususu, dilbilimin ödünçleme konusu içerisinde ele alınır.

Mansûbât

Mansûbât terimi Arapça “mansûb” kelimesinin çoğul hâlidir ve Türk dilinde kavramsal karşılığı yoktur. Mansûb ifadesi Arap dili gramerinde genellikle fiil cümlesindeki nesneyi belirtmek için kullanılan bir dil bilgisi özelliğidir. Bunun yanı sıra eylemin hangi durumda nasıl yapıldığını, eylemin yapılışının vurgulanması gibi durumları da aktarabilmek için bu özellik

kullanılır. Bu sebeple Arap dilinde birden çok mansûb kullanım olduğu için, kelimenin çoğulu olan Mansûbât terimi dil bilgisi başlığı olarak kullanılmaktadır.

Arap dilinde fiil cümlesinin temel ögeleri fiil ve fâil, isim cümlesinin ise mubteda ve haber olarak isimlendirilmektedir. Bunların yanı sıra cümlenin yan ögeleri olarak belirtilen mefûlu mutlak, mefûlu bih, mefûlu fih, mefûlu maah, mefûlu lieclih, hâl ve temyiz gibi mansûb unsurlar, cümle tamamlayıcılar olarak görev yapmaktadır. Örneğin mefûlu mutlak, fiil için bir tamamlayıcı görevi üstlenmekte, fiilin anlamını güçlendirmek, sayısını ve çeşidini belirtmek için kullanılmaktadır. Fiilin işlediği fiilden etkilenen nesneyi ifade eden mefûlu bih, fiilin oluş zamanını ve yerini belirten mefûlu fih, fiilin oluş sebebini açıklayan mefûlu leh, fiildeki hükme iştirak eden mefûlu maah söz konusu amaç için görev yapmaktadır (İbn Hişâm, 2013). Temyiz ise kendinden önce gelen anlamı açık olmayan bir ismin anlamına açıklık getirmeyi sağlar (Mâtraci, 2000, s. 401). Cümlelerde tamamlayıcı işlev gören söz konusu bu konuların hepsi mansûb konulardır (İbn Hişâm, 2013).

Türkçede bulunan "mansûb" kelimeleri tanımak, "mansûbât" terimini anlamakla yakından ilişkilidir. Bu dilbilgisi terimi, Arapça kökenli olup Türk dilinde de kullanılmaktadır. Ancak, "mansûb" kelimelerin ve bu dil bilgisi yapısının Türk dilindeki varlığının anlaşılabilmesi için Arapça bilen Türk dilbilimcileri tarafından araştırılması ve açıklanması gerekmektedir. Bunun nedeni, "mansûb" kelimesinin Arapçada belirli bir dil bilgisi yapısını ifade eden bir terim olarak kullanılması ve bu yapının Türkçede de farklı bağlamlarda karşılık bulmasıdır. Dolayısıyla, bu terimi anlamadan, Türk dilindeki "mansûb" kelimelerin doğru bir şekilde tanınması ve açıklanması zorlaşabilir. Bu dil bilgisi konusunun Türk dili araştırmacıları için araştırılması ve açıklanması, Türkçenin yapısını daha iyi anlamalarına ve bu tür Arapça etkileşimlerini daha iyi değerlendirmelerine yardımcı olacaktır. Bu nedenle, bu konunun daha fazla incelenmesi ve Türk dilindeki "mansûb" kelimelerin kullanımının anlaşılması önemlidir.

Mansûbât konusunun daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle Arap dilinde isimlerin yapısına değinilmesi gerekmektedir. Türkçede sekiz adet sesli harf bulunmaktadır ve bu sesli harfler bir kelimeyi yazarken gerekli harfin hemen sağ tarafına yazılır ve kelimenin kolayca okunmasına yardımcı olur. Buna karşın Arap dilinde kelimelerin okunabilmesi için sesliler bulunur ancak bunlar birer harf olarak değil, işaretler olarak, ana harflerin üstüne veya altına konur. Bu işaretlere hareke adı verilir ve bunlar Türkçede olduğu gibi kelimelerin okunabilmesine yardımcı olur. Hareke sisteminde beş temel işaret vardır.

Bu hareketlerden;

- ✓ o-ö-u-ü sesini veren harekeye "damme" (◌َ),
- ✓ e-a sesini veren harekeye "fetha" (◌ِ),
- ✓ ı-i sesini veren harekeye "kesra" (◌ِ),
- ✓ Harflerin sessiz okunmasını sağlayan harekeye "sükûn" (◌ْ),
- ✓ Bir harfin iki kere okunmasını sağlayan harekeye "şedde" (◌ّ) denir.

Hareke sisteminin yanı sıra, Arapçada isimlerin belirli "marife" veya belirsiz "nekra" olma durumları vardır. Bu kuralı bilmek de mansûbât kavramını daha iyi anlamaya yardımcı olacaktır. Belirli olan kelimeler, genellikle -el takısı- denilen ve "elif" (ل) ve "lâm" (ل) harflerinden oluşan eki başlarına alarak kullanılır. Belirlilik takısının olmadığı kelimeler bazı durumlar dışında belirsiz olarak kullanılır. Tam bu noktada belirtili bir kelime olup, "dammeyle" biten bir kelime "u - ü" sesiyle okunurken, aynı kelimenin belirsiz ve dammeli kullanımı "un - ün" diye okunur. Bu "un -

ün" sesi tenvîn olarak isimlendirilir. Bu durumdaki hareketler "damme'nin tenvini" (ـُ) -un, ün-, "fethanın tenvini" (ـَ) -en, an-, veya "kesranın tenvini" (ـِ) -in, in- olarak isimlendirilir. Sukûn ve şedde hareketlerinin tenvîni yoktur.

Arapçada kelimelerin son hareketleri, bir başka deyişle son sesleri, o kelimenin cümledeki konumuna işaret eder. Bir kelime özne veya yüklem olarak kullanılacaksa; "damme" hareketi, nesne olarak kullanılacaksa; "fetha" hareketi kullanılır. Kesra ve sükûn ise Türkçede var olmayan özellikleri taşıdığı için burada açıklanmamıştır.

Söz konusu bilgilere dayanarak Arapçada "kalem" anlamına gelen ve burada belirli olarak kullandığımız "القلم" olarak yazılan kelime; -el- (ال) takısının ardından fethalı kâf (قَ), fethalı lâm (لَ) ve dammeli mim (مَ) ile yazılır ve -el-Kalemu "القلم"- şeklinde okunur. Sondaki 'u' sesi kelimenin "dammeyle" bittiğini ve büyük olasılıkla cümlenin özne veya yüklemi olduğunu ifade etmektedir. Sonu "damme" veya "dammenin tenvîni" olarak biten kelimeler "merfu' -مرفوع" kelimeler olarak tanımlanır. Aynı kelimeyi -el-(ال) takısı olmadan belirtisiz -nekra- olarak kullandığımızda sondaki "damme" hareketi tenvîne dönüşerek; -galemun - قلم - fethalı kâf (قَ), fethalı lâm (لَ) ve dammenin tenvîni almış mim (مَ) ile okunur. Söz konusu kelime yine "merfu' -مرفوع" olarak isimlendirilir ve cümlede özne veya yüklem olarak görev yapar. Aynı kelimenin son sesi (harekesi) fetha olarak okunduğunda, kelime belirli ise -el-Kaleme - القلم - şeklinde, kelime belirsiz ise Kalemun - قلمًا - şeklinde okunur ve yazılır. "Fethayla" veya "fethanın tenvîni" ile biten kelimeler "mansûb - منصوب" olarak isimlendirilir ve genellikle cümlenin nesnesi konumundadırlar. Nesne olmalarının yanı sıra durum zarfları veya cümledeki eylemin oluş şeklini, eylemin kesinlikle yapıldığını pekiştirmek için de kullanılır. Arapçada cümledeki görevi sebebiyle mansûb olarak kullanılan kelimeler, Türkçeye dil bilgisel özellikleriyle geçiş yapmışlardır.

Türkçede Yer Alan Mansûb Kelimeler

Mansûb kelimeler genellikle -en, -an ekiyle biten kelimelerdir. -en,-an sesi Arapça kelimelerin son harfinin belirsiz oldukları için fethanın tenviniyle sonlanması durumudur. -en, -an sesleri Türkçede sıfat-fiil ekleri olan -en, -an ile karıştırılmamalıdır. Aşağıda Türkiye Türkçesinde kullanılan bu kelimelerden bazıları Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan anlamı ve örnekleriyle birlikte belirtilmiştir. Söz konusu sözlükte anlamı verilen ancak örnek cümlesi verilmeyen bazı kelimelere tarafımızca örnek cümleler eklenmiş, kaynağı cümle sonunda parantez içerisinde belirtilmiştir. Parantez içerisindeki kaynak CTRL tuşuna basılı tutarak tıkladığında, araştırmacıları kelime ve cümlelere yönlendirecektir.

Acilen (zarf, (a:cilen), Arapça 'âcilen) *Çabucak*: "Yitirilen inançların yerine acilen yarım yırtık yeni inançlar koyuveriyorsan daha çok utançlar yaşarsın." Adalet Ağaoğlu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Ahlâken (zarf, (ahla:ken, Arapça ahlâken) *Ahlâkça*: "Zavallı vatanım Abdalya, sen ahlâken bu kadar düşecek mi idin?" Haldun Taner (Türk Dil Kurumu, 2024)

Aklen (zarf, (a'klen), Arapça 'aklen): *Akıl gereğince, akıl yönünden*: "Bir peygamberin aklen imkânsız olan bir şeyle teyit edilmesi mümkün değildir. Çünkü aklen imkânsız olan bir şey, vukuu da imkânsız olan demektir" (Rızâ, 1947, s.315)

Alenen (zarf, (ale'nen), Arapça 'alenen) *Açıkkça*: "Zevcesinden aldığı yüz kızartıcı mektuplar alenen nasıl okunur?" Necip Fazıl Kısakürek (Türk Dil Kurumu, 2024)

Asaleten (zarf (asa:leten), Arapça aşāleten) *Bir görevde temelli olarak, asıl olarak, vekāleten karşıtı:* "Yeğeninini asaleten aşiret reisliğine seçilmesi münasebetiyle tebrik etti." Feridun Fazıl Tülbentçi (Türk Dil Kurumu, 2024)

Aslen (zarf, (a'slen), Arapça ašlen) *Kök veya soy bakımından:* "Aslen İrlandalı olmadığı hâlde babası orada görev yaptığı için İrlanda'da dünyaya geldi." Mina Urgan (Türk Dil Kurumu, 2024)

Aslında: "Çünkü bu düşünce dayandığı temellerde aslen ayrıştırıcıdır, bütünleştirici değil." Yüce Ağanoglu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Aynen (zarf, (a'ynen), Arapça 'aynen) *Hiçbir değişiklik olmadan, aynıyla:* "Annemin sözlerini sana aynen yazdım." Reşat Nuri Güntekin (Türk Dil Kurumu, 2024)

Bazen (zarf, (ba:zen), Arapça ba'zen) *Ara sıra:* "Bazen bir kelimenin, bir ses tonunun ne kadar önemli olduğunu anlarız." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Bedenen (zarf, (bede'nen), Arapça bedenen) *Beden bakımından, Beden gücüyle:* "Babam okumasız yazmasız bir taşeron olduğu için hem işçilerin yevmiye defterlerini tutar hem de işlerine bedenen yardım ederdi." Feridun Andaç (Türk Dil Kurumu, 2024)

Beynen (zarf, (be'ynen), Türkçe beyin + Arapça –en) *Beyince, beyin bakımından:* "Fakat mücadeleyi kazanacağına kalben ve beynen tamamen inanmış durumdaki Enver Paşa Togan'ın uyarılarını pek de dikkate almadı" (Türk Dil Kurumu, 2024)

Binâen (edat, (bina:en), Arapça binā'en) *Dayanarak:* "Bu mülâhazaya binaen, padişaha hitaben bir telgrafname hazırlandı." Atatürk (Türk Dil Kurumu, 2024)

-den dolayı,-diği için: "... Rusçuk âyanı iken mezalimine binaen idam edilen Tirsiniklizade Ömer Ağa'nın kardeşidir." İsmail Hakkı Uzunçarşılı (Türk Dil Kurumu, 2024)

Cebren (zarf, (ce'bren), Arapça cebren) *Zorla:* "Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir." Atatürk (Türk Dil Kurumu, 2024)

Ceman (zarf (ce'man), Arapça cem'an) *Toplam olarak, hepsini içine alarak:* "Bundan gayri artık param kalmadı, diyerek en son kendi koynundan bin, Abdi ve Halil oğlanların koyunlarından da üçer bin ki ceman yedi bin altın çıkarıp verdi." Reşat Ekrem Koçu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Cevaben (zarf, (ceva:ben), Arapça cevaben) *Karşılık olarak:* "Paşa, kendisini kurtarmaya gücünün yetmeyeceğini, eğer hakikaten bir cinayet işlemişse kadere rıza göstermesi icap ettiğini cevaben söylemiş." Nahid Sırrı Örik (Türk Dil Kurumu, 2024)

Cidden (zarf, (ci'dden), Arapça cidden) *Gerçekten:* "Yazınız beni cidden memnun etti, çok çalışmışsınız." Emre Kongar (Türk Dil Kurumu, 2024)

Cismen (zarf, (ci'smen), Arapça cismen) *Cisim olarak:* "Cismen oldukça güçsüzüm." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Cümleten (zarf, (cü'mleten), Arapça cümleten) *Hep birden:* "Söyleneni duymazdan gelip, kolyeyi Mehtap'ın eline tutuşturup döndüm ustayı selamladım başımla ve sonra öbürlerini cümleten." Emine Işınsu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Dahilen (zarf, (da:hilen), Arapça dâhilen) *İç taraftan. (İlaç için) İçilerek*: “Dâhilen alınabilir bir ilaç.” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Ebediyen (zarf, (ebedi'yen), Arapça ebediyyen) *Sonsuz olarak, sonsuzluğa kadar*: “Ebediyen sustuğuna ihtimal veremedim.” Peyami Safa (Türk Dil Kurumu, 2024)

Edeben (zarf, (ede'ben), Arapça edeben) *Edep gereği, edebe uyarak*: “Padişah kulu olduklarından padişahlar cuma selamlığına çıkmazlarsa edeben onlar da çıkmazlar, sefere gitmezlerse onlar da gitmezler...” Midhat Sertoğlu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Emaneten (zarf, (ema:ne'ten), Arapça emaneten) *Emanet olarak*: “Arabamı sana temelli vermiyorum, emâneten bırakıyorum” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Fennen (zarf, (fe'nnen), Arapça fennen) *Bilimsel olarak, teknik olarak*: “Herkesten evvel keşfederek söylemiş olduğu bu deliliği de işte şimdi herkesin gözlerinde fennen ve resmen tahakkuk etmişti.” Abdülhak Şinasi Hisar (Türk Dil Kurumu, 2024)

Fiilen (zarf, (fii'len), Arapça fi'len) *Fiilî olarak; bilfiil*: “Harbin fiilen başlaması ise seçim günlerinin arifesine rastlıyor.” Haldun Taner (Türk Dil Kurumu, 2024)

Fikren (zarf, (fi'kren), Arapça fikren) *Düşünce yoluyla, düşünerek*: “Dîni dînime, dili dilime uymakla berâber bu tiplerde aramda fikren ve bedenen derin bir uzaklık var.” Refik Halit Karay (Türk Dil Kurumu, 2024)

Gıyaben (zarf, (gıya:ben), Arapça gıyâben) *Kendi yokken, ortada olmaksızın*: “Gıyaben hüküm giydi” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Adını, sözünü başkalarından duyarak, görmeden: “Ben teyzenizin kızıyım, sizi de gıyaben tanırım.” Refik Halit Karay (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hakikaten (zarf, (haki:katen), Arapça hâkîkaten) *Gerçekten*: “Nihayet hakikaten de bir gün söylediği gibi büsbütün ortadan kayboldu.” Asaf Halet Çelebi (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hâlen (zarf, (ha:len), Arapça hâlen) *İçinde bulunduğumuz zamanda. Hâlâ*: “Hâlen neyi bekliyoruz? Gelip bizi görmesini mi?” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Haricen (zarf, (ha:ricen), Arapça hâricen) *Dıştan, dışarıdan*: “Bu ilaç dahilen ve haricen kullanılmaktadır.” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Harfiyen (zarf, (ha'rfiyen), Arapça harfiyyen) *Harfî harfine*: “Söylediklerini harfiyen yerine getirdim.” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hayalen (zarf, eskimiş, (haya:len), Arapça hayâlen) *Hayalî olarak*: “Yetmiş senelik hayatını düşünüyor, hayalen senelere, aylara, haftalara taksim ediyor.” Ömer Seyfeddin (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hilkaten (zarf, (hi'lkatén), Arapça hîlkatén) *Yaradılışça*: “Bedeninde hilkaten bir takım eksiklikler var.” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hitaben (zarf, (hita:ben), Arapça hitâben) *Sözü birine yönelterek, hitap yoluyla*: “Muhtar Vali, köylülere hitaben yeni seçimler hakkında kısa bir konuşma yaptı.” (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hükmen (zarf, (hü'kmen), Arapça hûkmen) *Hakem kararıyla*: “Pehlivan hükmen galip ilan edildi.” (Türk Dil Kurumu, 2024)

İhtimalen (zarf, (ihtima:'len), Arapça ihtimālen) *Muhtemelen*: "İhtimalen Çin kaynaklarında bu konudaki tek belge, Çin asıllı Türk vezirin Çin elçisine verdiği meşhur cevaptır." İbrahim Eren (Türk Dil Kurumu, 2024)

İktisaden (zarf, (iktisa:den), Arapça iktisāden) *Ekonomik olarak, ekonomi bakımından*: "Ailemiz son zamanlarda iktisaden zor durumda kalmıştır." (Türk Dil Kurumu, 2024)

İlanen (zarf, (i:la:nen, l ince okunur), Arapça i'lānen) *Duyuru yoluyla*: "Belediyeden ilanen tebligat yapıldı." (Türk Dil Kurumu, 2024)

İlaveten (zarf, (ila:veten, l ince okunur), Arapça ilāveten) *Ek olarak, ek yoluyla, ekleyerek*: "Bunlara ilaveten çocukların getirilmesi için doktor, hemşire, seyyar karyola ve battaniye gönderilmesi konusunda çalışmalar da aralıksız devam eder." Ali Kuzu (Türk Dil Kurumu, 2024)

İrticalen (zarf, (irtica:len), Arapça irticalen) *Doğaçlama*: "Önünde tek kâğıt olmadan irticalen konuştu." Haldun Taner (Türk Dil Kurumu, 2024)

İsmen (zarf, (i'smen), Arapça ismen) *Adını belirterek, adını söyleyerek, adını vererek*: "Memuriyetlerinin marufiyeti icabıyla birbirini ismen tanımamaları mümkün değildi." Hüseyin Rahmi Gürpınar (Türk Dil Kurumu, 2024)

İtibaren (edat, (i:tiba:ren), Arapça i'tibāren) *-den başlayarak, -den beri*: "İşte o andan itibaren onun boyalı dudaklarından, yapma sarı saçlarından nefret ediyordum." Ahmet Hikmet Müftüoğlu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kalben (zarf, (ka'lben), Arapça kalben) *İçten*: "Kalben bana nasıl ahmak dediğine dikkat etmemek mümkün değildi." Halit Ziya Uşaklıgil (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kâmilen (zarf, eskimiş, (kâ:milen), Arapça kâmilen) *Büsbütün, toptan*: "Caminin methali, minberi, kâmilen siyah matem bayraklarıyla kaplı." Attilâ İlhan (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kanunen (zarf, hukuk, (ka:nu:nen), Arapça kânūnen) *Yasa gereğince, yasal olarak*: "Bu kurumda kanunen yasak olan bazı eylemler var." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kasten (zarf, (ka'sten), Arapça kaşden) *Bilerek*: "Üniversiteye giderken kasten kaçırırdım otobüsü." Çetin Altan (Türk Dil Kurumu, 2024)

Katiyen (zarf, (kati'yen), Arapça kaṭ'iyyen) *Asla*: "Ekmek yediğin kapıya katiyen nankörlük etmeyeceksin." Kemal Tahir (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kesinlikle: "Ancak bu emirler insafsız görünseler bile katiyen ahlaksızca olamazlardı." Asaf Halet Çelebi (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kazaen (zarf, eskimiş, (kaza:en), Arapça kaṣā'en) *Kazara*: "Bilerek değil tamamıyla kazaen oldu." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kefaleten (zarf, (kefa:leten), Arapça kefaleten) *Kefalet yoluyla*: "Kefaleten imzaladığı kredi sözleşmesinden dolayı pişman oldu." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kısmen (zarf, (k'i'smen), Arapça kısmen) *Bazı bakımdan, bazı yönden*: "Kısmen haklısın." *Bütün değil, bir bölüm olarak*: "Malzemeleri kısmen gönderdim." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kıyasen (zarf, (kıya:sen), Arapça kıyāsen) *Kıyas edilerek, kıyas yoluyla. Karşılaştırarak, oranlayarak*: "Yaşı yetmiş bulmuştu, hâlâ dinç ve sağlıklı sayılırdı akranlarına kıyasen." Osman Aysu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Külliyen (zarf, eskimiş, (kü'lliyen), Arapça kulliyen) *Tamamen*: "Bu söylenenler külliyen yalandır." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Lafzen (zarf, eskimiş, (la'fzen, l ince okunur), Arapça lafzen) *Sözün gelişine, söylenişine, yapısına göre, yazılı olmayarak*: "Şantajcılıkla şarlatanlık arasında lafzen ve maddeten benzerlik var." Hüseyin Rahmi Gürpınar (Türk Dil Kurumu, 2024)

Lütfen (zarf, (lü'tfen), Arapça lütfen) *Birinden bir şey isterken "dilerim, rica ederim" anlamında kullanılan bir söz*: "Lütfen yukarıya teşrif buyurun beyefendi!" Osman Cemal Kaygılı (Türk Dil Kurumu, 2024)

İstemeyerek, gönülsüz bir biçimde (mecaz): "Bunlar onun işi değil. Bütün bunları lütfen yapıyor, derdi." Halide Nusret Zorlutuna (Türk Dil Kurumu, 2024)

Maddeten (zarf, (ma'ddeten), Arapça maddeten) *Maddi bakımdan, manen karşıtı*: "Milletini maddeten ve manen yükseltmek istemeyen adam nasıl samimi Türkçü olabilir?" Orhan Seyfi Orhon (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mahsuben (zarf, (mahsu:ben), Arapça mahsüben) *Hesaba geçirilerek, alacağa sayılarak, hesabına sayılmak üzere*: "Bazen sıkışınca da ileride getireceği reklamlara mahsuben avans olarak şarap istiyordu." Çetin Altan (Türk Dil Kurumu, 2024)

Malulen (zarf, (ma:lu:len, l ince okunur), Arapça ma'lülen) *Sakat, hasta bir biçimde. Hastalık sebebiyle*: "Amcam malulen emekli oldu." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Manen (zarf, (ma:nen), Arapça ma'nen) *Kişinin iç dünyası yönünden, manevi bakımdan*: "Kendinizi manen geliştirmenin yollarını bulunuz aksi halde mutlu olmanız zor." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mantıken (zarf, (manti'ken), Arapça mantıken) *Mantıkça*: "Bu yaptığınızı mantıken doğru bulmuyorum." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mealen (zarf, (mea:len), Arapça me'âlen) *Anlamca*: "Yalvarsam, mealen iyilik de kötülük de dönücüdür diyen Yaradan'ın bu kanunu üzerinde düşünür müsün?" Emine Işınsu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mecazen (zarf, (meca:zen), Arapça mecazen) *Mecaz yoluyla, mecaz olarak*: "O sözü mecazen söyledim." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mecburen (zarf, (mecbu:ren), Arapça mecburen) *Kendi isteğinin dışında, zorla, kaçınılmaz, zorunlu olarak*: "Büyük kentlerimize ulaşımın aksadığı bir havada mecburen trenle yola çıktık." Atilla Dorsay (Türk Dil Kurumu, 2024)

Müteakiben (zarf, (mütea:kiben), Arapça mute'ākiben) *Ardınca*: "... mektuplardan birini açtı; müteakiben bir diğerini aldı, ötesine berisine göz gezdirdi." Yakup Kadri Karaosmanoğlu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mütemadiyen (zarf, (mütema:diyen), Arapça mütemadiyen) *Aralıksız*: "Sabahın pembe, beyaz tülleri sıyrıldıkça mütemadiyen berraklaşan fezada çit yok." Ahmet Hikmet Müftüoğlu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Nadiren (zarf, (na:diren), Arapça nadiren) *Seyrek*: "Nadiren kolunda, lazım oldukça kullanmak üzere bir pardösü bulunduğunu ancak fark ederdiniz." İbrahim Alâeddin Gövsa (Türk Dil Kurumu, 2024)

Nakden (zarf (na'kden), Arapça nakden) *Para olarak*: "Karı koca üç senede bir apartman, bir konak ve nakden altmış beş bin lira yediler." Nâzım Hikmet Ran (Türk Dil Kurumu, 2024)

Naklen (zarf, (na'klen), Arapça naklen) *Nakil yoluyla, aktarılarak*: "Bu rakamı Âşık Çelebi, şairin kendisinden naklen veriyor." Behçet Necatigil (Türk Dil Kurumu, 2024)

Canlı olarak: "Köşedeki televizyondan Türkiye-Avusturya millî maçı naklen veriliyordu." Nazlı Eray (Türk Dil Kurumu, 2024)

Nakzen (zarf, (na'kzen), Arapça nakzen) *Bozarak*: "İşte artık teşrinievveli beklemek lazımdır. O vakte kadar temyizden nakzen gelir ise âlâ, gelmez ise af veya tecili bekleyeceğiz." Sabahattin Ali (Türk Dil Kurumu, 2024)

Neticeten (zarf, (neti:ceten), Arapça neticeten) *Sonuç olarak*: Maç zorlu geçse de neticeten bizim lehimize bitti." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Rağmen (edat, (ra'ğmen), Arapça rağmen) *Karşın*: "Birdenbire nutku tutuldu ve bütün gayretlerine rağmen konuşamadı." Necip Fazıl Kısakürek (Türk Dil Kurumu, 2024)

Resen (zarf, (re:sen), Arapça re'sen) *Kendi başına, kendiliğinden, bağımsız olarak, kimseye bağlı olmaksızın*: Resen inceleme, hukukta tarafsız bir yargılama sürecinin temel unsurlarındandır." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Resmen (zarf (re'smen), Arapça resmen) *Devlet adına, resmî olarak; devletçe*: "Bu, resmen harp ilan edilmeksizin savaş kapısını açmak demektir." Necip Fazıl Kısakürek (Türk Dil Kurumu, 2024)

Kesinlikle, açıkça, kesin olarak: "Bu kadın resmen babasının parasını yiyordu." Ayşe Kulin (Türk Dil Kurumu, 2024)

Ruhen (zarf, (ru:hen), Arapça rûhen) *Ruh bakımından*: "Bir beyin kanamasıyla anımsayamadığım bir zamanda ruhen kopmuştu çocuklarından.." İnci Aral (Türk Dil Kurumu, 2024)

Salimen (zarf, (sa:limen), Arapça salimen) *Sağ ve esen olarak, hiçbir kötü durumla karşılaşmadan*: "Canını kurtarıp salimen bugünlere ulaşabildiği için kendisini şanslı sayardı." Kerim Korcan (Türk Dil Kurumu, 2024)

Sehven (zarf, (se'hven), Arapça sehven) *Dalgınlık veya unutkanlık sonucunda oluşan; yanlışlıkla*: "Sehven yatırmış olduğum bir paraydı." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Seyyanen (zarf, (seyya:nen), Arapça siyyānen) *Eşit olarak*: "... en kötü kanun bile seyyanen tatbik edilirse cemiyete ve vatandaşlara o kadar büyük huzursuzluk vermez." Mehmet Turgut (Türk Dil Kurumu, 2024)

Simaen (zarf, Farsça simā + Arapça –en) *Yüz olarak*: "Simaen bana çok tanıdık geldi." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Siyaseten (zarf, (siya:seten), Arapça siyaseten) *Siyaset bakımından, siyaset açısından*: Bu, siyaseten doğru bir tavır olarak görülmemektedir." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Şahsen (zarf (şa'hsen), Arapça şahşen) *Aracısız, kendi* (kendim, kendin ...) *olarak; bizzat*: "İngiltere sefiri, kendi devletinin prensibini burada şahsen de takip ediyor." Ercüment Ekrem Talu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Şeklen (zarf, (şe'klen), Arapça şeklen) *Biçim bakımından, biçim yönünden*: Bu, şeklen beğenilmeyen bir yapıdır." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Şeran (zarf, (şe'ran), Arapça şer'an) *İslam hukuku açısından*: "Bu durumun şeran doğru olmadığını belirttiler." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Şifahen (zarf, (şifa:hen), Arapça şifahen) *Ağızdan, sözle söyleyerek*: "Yüzbaşı Ahmet Efendi şifahen çok selamlarınızı da getirdi." Salih Bozok (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tahminen (zarf, (tahmi:nen), Arapça taħmīnen) *Yaklaşık olarak*: "Tahminen 150-200 kilometre daha gideceğiz." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tahriren (zarf, (tahri:ren), Arapça taħrīren) *Yazıyla, yazılı olarak*: "Bize tahriren verdiği imzalı cevabında, vapurun limandan çıkmasına kadar nezdimizde alıkoymamızın, hayatını kurtarabileceğini söyledi." Aka Gündüz (Türk Dil Kurumu, 2024)

Takiben (zarf,(ta:kiben), Arapça ta'kīben) *Ardınca, İzleyerek, hemen sonra*: "Teravihi takiben imam ve müezzinlere buzlu şerbetler ikram edilirdi." Necip Fazıl Kısakürek (Türk Dil Kurumu, 2024)

Takriben (zarf, eskimiş, (takri:ben), Arapça taqrīben) *Aşağı yukarı*: "Bendeniz istasyondan burasını ölçmedim ya! Takriben söyledim." Memduh Şevket Esenal (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tamamen (zarf, (tama:men), Arapça tamamen) *Her şeyiyle kapsayıcı bir biçimde, bütün olarak, olduğu gibi; ağız ağıza, baştan aşağı, baştan başa, baştan sona, boylu boyunca, büsbütün, bütün bütün, bütün bütüne, bütünüyle, hepten, heyetiyle, iyice, külliye, milimi milimine, satır satır, sıkı sıkı, tam tamına, tamamı tamamına, tamamıyla, tamı tamına, tastamam, tekmil, temelli, tepeden ayağa, tepeden turnağa, top, tümünden, tümüyle*: "Ulaşım sıkıntıları böylece giderilince köprüyü tamamen unutmuşlardı." Ayşe Kulin "Öğretmen konuyu tamamen açıklamak yerine, bizim düşünmemize fırsat vermişti. (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tarihen (zarf, (ta:ri:hen), Arapça tāriħen) *Tarih bakımından, tarihe göre*: Tarihen çok yanlış bir toplantı planı olduğunu düşünüyoruz." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tedbiren (zarf, (tedbi:ren), Arapça tedbīren) *Önem olarak, önlem amacıyla*: Hastanın durumu iyi ancak tedbiren bir gün daha kalmasında fayda var." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tekraren (zarf, (tekra:ren), Arapça tekraren) *Tekrar tekrar, tekrarlanarak*: "Aynı hatayı tekraren yapıyorsun." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tercihen (zarf, (terci:hen), Arapça terciħen) *Yeğleyerek, yeğleme yolu ile*: "İnsan, üstünde tercihen boynunda mutlaka bir muska taşınmalıydı." Abdülhak Şinasi Hisar (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tesadüfen (zarf, (tesa:düfen), Arapça teşādufen) *Rast gelerek, rastlantı sonucu*: "Tesadüfen alışveriş merkezinde karşılaştık." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tıbben (zarf, (tı'bben), Arapça tıbben) *Tıpla ilgili olarak, tıba göre*: "Bu hastalığın tıbben düzelmesi mümkün görünmüyor." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Vekâleten (zarf, (vekâ:leten), Arapça vekâleten) *Vekil olarak, asaleten karşıtı*: "İşlerine vekâleten ben bakıyorum." Sabahattin Ali (Türk Dil Kurumu, 2024)

Vicdanen (zarf, (vicda:nen), Arapça vicdanen) *Vicdan bakımından*: "Yoksa vazife başında bulunmadığım için vicdanen rahatsız ve hükûmet doktoru olarak da belki mesut olacaktım." Reşat Nuri Güntekin (Türk Dil Kurumu, 2024)

Yakinen (zarf, (yaki:nen), Arapça yakînen) *Kesin olarak*: "Hatta yakinen biliyorlardı ki öyle ufaktan bir aileye mensup değildi." Refik Halit Karay (Türk Dil Kurumu, 2024)

Zaten (zarf, (za:ten), Arapça zâten) *Doğrusu, doğrusunu isterseniz; esasen, zati*: "Şehir son yıllarda zaten bakımsızlaşmıştı." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Zımnen (zarf, (zi'mnen), Arapça zimnen) *Üstü kapalı bir biçimde, dolaylı olarak*: "Konuşmadılar ama zımnen anlaştılar: Ayşen Gedikpaşa'da kalacak, talak davasının neticelenmesini bekleyecekti." Refik Halit Karay (Türk Dil Kurumu, 2024)

Zihnen (zarf, (zi'hnen), Arapça zihnen) *Zihince*: "Sonra, ben, zihnen düğünü köyde yapmaya karar verdim." Memduh Şevket Esendal (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tüm bu mansûb kelimelerin yanında, yine mansûb olan ancak sonlarında "n" sesinin bulunmadığı kelimeler de Türkçeye girmiştir. Bu kelimelerden bazıları şu şekildedir:

Acaba (zarf, (a'caba:), Arapça 'acebā) *Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz; acep*: "Peki, yazarların, sanatçıların da ayrı bir cins olduğu ne zaman kabul edilecek acaba?" Adalet Ağaoğlu (Türk Dil Kurumu, 2024)

Adeta (zarf, (a:deta:), Arapça 'âdeten sözünden) *Neredeyse*: "Yüzümü âdeta cama yapıştirarak her hareketini ilgiyle izliyorum." Ahmet Ümit (Türk Dil Kurumu, 2024)

Asla (zarf, (a'sla:), Arapça aşlen sözünden) *Hiçbir zaman, hiçbir şekilde; katiyen, sakın, zinhar*: "Bu konu bir daha asla konuşulmayacak." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Daima (zarf, (da:ima:), Arapça dā'imā) *Her vakit, sürekli olarak; daim*: "Onu daima sever ve ona değer verdiğini daima hissettirirsen, her şey yoluna girecektir." (Türk Dil Kurumu, 2024)

Evvela (zarf, (evvela:, l ince okunur), Arapça evvela) *Her şeyden önce, ilk önce*: "Başını ellerinin içine alarak evvela kendini bir ölçmek istedi." Peyami Safa (Türk Dil Kurumu, 2024)

Galiba (zarf, (ga:liba:), Arapça gâlibā) *Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi*: "Galiba o da babası gibi pek yetenekli değil" Ahmet Ümit (Türk Dil Kurumu, 2024)

Hâlâ (zarf, (ha:lâ:), Arapça hâlā) *Şimdiye kadar, o zamana kadar; hâlen, henüz*: "Annesini yanına aldığı günlerdeki mutsuzluğum hâlâ içimi karartıyor." Erhan Bener (Türk Dil Kurumu, 2024)

Merhaba (isim, Arapça merhabā) *Selam*: "Sıkı fıkı dostluklarını değil, şöyle uzaktan bile merhabalarımı istemiyorum." Mahmut Yesari (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mesela (bağlaç, (me'sela, Arapça meşelā) *Söz gelişi*: "Mesela hep aynı saatte arardı" (Türk Dil Kurumu, 2024)

Mutlaka (zarf, (mu'tlaka:), Arapça mutlakā) *Kesinlikle*: "Ben sözü, her okuyuşumuzda mutlaka gülümseten bir şiirine getirdim." Ahmet Kabaklı (Türk Dil Kurumu, 2024)

Arapçadan Türkçeye geçmiş olan bu mansubluk özelliği, Arapça olmayan ve Türkçeye başka dillerden geçmiş bazı kelimelere de eklenmiştir. Örneğin:

Fiziken (zarf, (fizi’ken), Fransızca physique + Arapça –en) *Fizik bilimine göre. Bedence. Görüntü olarak.* (Türk Dil Kurumu, 2024)

Tekniken (zarf, tekni’ken), Fransızca technique + Arapça –en) *Teknik olarak* (Türk Dil Kurumu, 2024)

Bununla birlikte Türkçeye Fransızcadan girmiş olan “otomatikman, restoran, kontenjan, ajan, deplasman, apartman, eşofman, kompartıman, ekipman gibi sözcüklerdeki -en -an kullanımı, araştırmacıların, bu sözcüklerin Arapçadan Türkçeye geçmiş olan bir yapı oldukları algısına girmelerine neden olabilir. Ancak bu sözcüklerin Fransızcadaki -ent -ant, ment, -mant kullanımlarının Türkçede karşılık bulmasıyla oluşturulmuş sözcükler olduğuna dikkat edilmesi gerekmektedir.

Sonuç

Arapçadan Türkçeye geçen ve aynı anlam ve dil bilgisel yapıyı koruyan mansûb kelimeler, dilimizde önemli bir yere sahiptir. Bu kelimeler, Türkçenin zenginleşmesine ve kültürel etkileşimlerin dil üzerindeki etkisinin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. "Cebren ve hileyle aziz vatanın tüm kaleleri zaptedilmiş..." cümlesini duyduğumuz veya okuduğumuzda, cümlenin içinde geçen "cebren" kelimesinin anlamını bilemeyebiliriz. Bu tür durumlarda, bir sözlük kullanarak kelimenin anlamını ve Türkçeye hangi dilden girdiğini hızla öğrenebiliriz. Bu, okuduğu cümleleri anlamak ve kelime dağarcığını zenginleştirmek isteyenler için son derece faydalıdır. Ancak, sözlüklerde aradığımız kelimelerin görünürdeki anlamının ötesinde, daha fazla hikâyesi olduğu açıktır.

Veri taraması yoluyla ortaya koyduğumuz bu çalışmanın, Arapçaya çok hâkim olmayan Türk dili araştırmacıları için bir rehber niteliği taşıyacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, kelimenin sadece anlamını değil, aynı zamanda dilbilimsel ve kültürel kökenini de anlamak isteyenler için önemli bir kaynak olacaktır.

Günümüzde teknolojinin dünya genelinde iletişimi kolaylaştırması, dillerin geleceğini tehlikeye sokmaktadır. Türkçe de bu tehlikeye karşı karşıyadır. Bu tehlikenin bertaraf edilmesi için somut önlemler alınmalıdır. Bu önlemlerin başında Türk toplumunun kendi anadili olan Türkçeyi sevmesi ve Türkçenin ifade kabiliyetinin gelişmiş olduğunu fark etmesi gelir. Bu farkındalığı oluşturabilmek için Türkçenin yapısında bulunan yabancı kelimelerin nasıl ve hangi ayrıntılarla bu dile dâhil olduğu konusunun incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında, tarihsel süreç içerisinde, doğal bir şekilde Arapçadan oldukça fazla etkilenmiş olan Türk dilinde pek çok Arapça kelime ve yapıyı görmemiz mümkündür. Türkçeye dil bilgisel yapı ve anlam olarak aynı şekilde girmiş olan zarflar yani mansûb kelimeler araştırmamıza konu edilmiştir. 97 mansûb kelimenin Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan anlamı ve örnek cümleleri, bu alanda çalışma yapan araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Aynı zamanda Arapçadan Türkçeye dâhil olmuş, yine mansûb olan ancak sonunda “n” sesinin bulunmadığı “mutlaka, asla, hâlâ, adeta, acaba, daima, evvela, merhaba, mesela, galiba gibi kelimelerde örnek cümleleriyle sunulmuştur. Bununla birlikte Türkçede mansûb olarak kullanılan ancak Arapçadan Türkçeye geçmemiş olan bazı kelimelerin varlığına da dikkat çekilmiştir.

Ana dilini bilen, kendi köklerini ve kimliğini daha iyi tanır. Bir ülkenin anadili, o ülkenin atalarından gelen kültürel mirası gelecek nesillere aktarabilmenin en temel aracıdır. Anadilin öğrenilmesi ve öğretilmesi, bir milletin kimlik oluşturma sürecinin ilk adımındır. Her bireyin anadilini en iyi şekilde kullanma isteği, okul öncesinden başlayarak yıllar içinde en yüksek seviyelere çıkarılmalıdır. Bu, toplumsal bir ihtiyaçtır ve dil becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili kaynakların sağlanması gereklidir. Bu amaç doğrultusunda çalışmamızın gelecekte yapılacak olan araştırmalara rehber niteliği taşıyacağı, benzer konuların daha ayrıntılı ve farklı yönlerini ortaya koyacak dil çalışmalarına ışık tutacağı düşünülmektedir.

Extended Abstract

The linguistic interaction between Turkish and Arabic spans over a millennium, rooted in religious, political, cultural, and intellectual exchanges. The interaction between the Turkish-speaking world and the Arab world began long before the rise of the Ottoman Empire, around the time when Turkic tribes, such as the Seljuks, began to migrate into the Middle East and convert to Islam (10th-11th centuries). This interaction is especially profound in the context of the Ottoman Empire, during which Arabic had a significant influence on Turkish, particularly in the fields of religion, administration, law, science, and literature. Conversely, Turkish also left a mark on Arabic in certain regions where the Ottoman influence was strong.

Arabic had a significant influence on Turkish literature, especially Ottoman poetry and prose. Arabic, along with Persian, provided a wealth of vocabulary and stylistic forms that Ottoman poets and writers used to convey sophisticated ideas and emotions. The literary elite of the Ottoman Empire often wrote in a highly Persianized and Arabized form of Turkish, known as Ottoman Turkish, which was distinct from the vernacular spoken by the common people. While the influence of Arabic on Turkish was much more profound, Turkish also left its mark on Arabic, especially in regions under Ottoman rule such as Egypt, the Levant, Iraq, and parts of North Africa. Some Turkish administrative, military, and daily-life terms entered Arabic, particularly in dialects spoken in these regions.

The interaction between Turkish and Arabic is a product of centuries of cultural, religious, and political exchanges. Arabic has profoundly influenced Turkish, particularly in the realms of religion, administration, law, science, and literature. Conversely, Turkish left a mark on Arabic, especially in regions that were under Ottoman control. Despite efforts to "purify" Turkish of foreign influences during the 20th century, Arabic remains deeply ingrained in the language, reflecting the shared historical and cultural heritage of the Turkish and Arab worlds. The relationship between the two languages is ongoing, as both cultures continue to interact in new contexts today.

The influence of Arabic on Turkish is one of the most tangible examples of linguistic interaction between the two languages. This interaction should be examined more deeply within cultural and historical contexts, as it allows for a better understanding and appreciation of these significant impacts on the development of the Turkish language. Moreover, expressions that have entered Turkish from Arabic not only carry their meaning but also bring along features of Arabic grammar. Interestingly, while these expressions appear to conform to Turkish grammatical structures, a closer analysis reveals a different reality. To enrich and develop Turkish, it is essential to thoroughly understand the language's structure and content, identify the stages it has gone

through, and explore its intricacies. It is believed that our study is important in helping to achieve these goals and is expected to shed light on researchers of the Turkish language.

Our study, by examining adverbs borrowed from Arabic into Turkish, will provide a valuable resource for researchers of the Turkish language and offer those interested in the structure of Turkish an opportunity to explore the nuances of their own language. There are many adverbs of Arabic origin used in Turkish, especially in written and formal language. This shows how deep and comprehensive the interaction between the two languages is. Some adverbs that came into Turkish from Arabic have made significant contributions to our language in terms of both meaning and usage. These adverbs, which came into our language from Arabic, appear frequently in both daily life and literary works and increase the expressive power of Turkish. These adverbs are examples of Turkish adapting to our language while preserving the grammatical structures of Arabic. This feature in Arabic has enabled these words to gain a certain functionality in Turkish. In this study, the equivalents of these adverbs that passed from Arabic to Turkish in the Turkish Language Association Dictionary and their usage in sentences are given. During the research, a significant point not previously addressed in the literature has been highlighted. The interaction and exchange of words between languages is a natural process, and this study examines one aspect of this interaction. It demonstrates that, as a result of the flexible structure of Turkish, these words have been successfully integrated into the language. Further investigation into the effects of such interactions on other languages and cultures is needed.

Kaynakça

- Akar, A. (2017). *Türk dili tarihi-dönem-eser-bibliyografya*. Ötüken Yayınları.
- Alp, M. (2007). Kelimelerin göçü: Türkçe nisbet eki “-ci’ nin” Şam bölgesi (Suriye, Ürdün, Filistin ve Lübnan) Arap halk ağzında kullanımı hakkında bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 179-226.
- Aytaç, B. (1994). *Arap lehçelerindeki Türkçe kelimeler*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Civelek, Y. (2003). Arap dilinde naht ve kelime türetmede ‘naht’ yönteminin kullanımı. *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 3 (10), 97-118.
- Erkman A. F. (2008). *Türkçe örneklerle dile genel bir bakış*. Multilingual.
- Farghaly, A. (Ed). (2010). The Arabic language, Arabic linguistics and Arabic computational linguistics, *Arabic computational linguistics* (pp. 43-81). Center for the Study of Language and Information.
- Fazlıoğlu, Ş. (2006). *Arap romanında Türkler*. Küre Yayınları.
- Grigore, G. (2017). Fushā Arabic vocabulary borrowed by Mardini Arabic via Turkish. M. Sartori. *Approaches to the History and Dialectology of Arabic in Honor of Pierre Larcher*. M. E. B. Giolfo & P. Cassuto (Ed.). pp. 435-450. Brill.
- İbn Hişâm. (2013). *Şerhu Şuzûru'z-Zeheb*. Dâru İbni Kesir.
- İhsanoğlu, E. (2006), *Mısır’da Türkler ve kültürel mirasları*. İrcica.
- Karaağaç, G. (2008). *Türkçe verintiler sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Kılıç, R. (2019). Arapçadan Türkçeye ödünçlenen kelimelerin Arapça kelimeleri anlayıp ezberlemede etkisi. *dergİabant*, 7 (13), 305-336.
- Matracî, M. (2000). *fi'n-Nahv ve Tatbikâtihi*. Daru'n-Nehdati'l-'Arabiyye.
- Mutlu, G. (2021). Türkçe-Arapça dil ilişkilerine tarihsel ve güncel bir bakış: Mardin Arapçası atasözleri örneği. *The Journal of Mesopotamian Studies*, 6 (2), 179-202.
- Polat, İ. (2018). Başka dilde yaşamak: Arap dilinde yaşayan Türkçe kelime ve yapılar. *Dil Araştırmaları*, (22), 119-133.
- Türk Dil Kurumu (2024) *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim tarihi: Haziran 20, 2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Yıldız, M. (2002). Arap Edebiyatında İlk Modern Öykü; Muhammed Teymûr'un fi'l-Kitâr'ı, *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 4, 43-55.
- Yıldız, M. (2006). Türkçe ile Arapça arasında karşılıklı etkileşim. *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 6 (23), 7-37.
- Zengin, E. (2017). Türkçenin diğer dillerle etkileşimi ve sonuçları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52). 293-299.
- Prochazka, S. (2005). *The Turkish Contribution to the Arabic Lexicon. Linguistic Convergence and Areal Diffusion: Case Studies from Iranian, Semitic and Turkic*. E. A. Csato, B. Isaksson & C. Jahani (Ed.). pp. 191-202. RoutledgeCurzon
- Rızâ, R. M. (1947). *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Hakîm/Tefsîru'l-Menâr*. Dâru'l-Menâr.
- Vendryes, J. W. (2008). *Language: A Linguistic Introduction to History*. Routledge.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0